

DE SCHRIMERKES

DOOR

D. DE VRIES-KIKKERT

NIJKERK - G.F. CALLENBACH

DE SCHRIJVERKES

DOOR

D. DE VRIES-KIKKERT

NIJCKERK - G.F. CALLENBACH

I.

Nog één nachtje!

„Hè, hè,” zuchtte Meester, „daar werd ik nou werkelijk moe van! Ik ben vanmiddag toch eventjes bij tién boeren geweest!”

„En heb je genoeg rijtuigen kunnen krijgen?” vroeg Mevrouw Ommen haar man.

„Ja, gelukkig wel. Drie boeren zullen ons met rijtuigen naar de haven brengen en weer drie anderen halen ons 's avonds af. Maar ze kunnen er haast niet uitbreken, zeiden ze, ze zitten allemaal in de hooiïng. Nou, ik ben blij, dat alles klaar is voor ons reisje. 't Is een gesjouw, hoor!”

Meester vlijde zich in een gemakkelijken stoel en veegde het zweet van zijn voorhoofd.

„Ziezoo, jongens,” zei Meester den volgenden morgen in school, „nu zal ik eens eventjes vertellen,

hoe we ons reisje zullen maken. Ja, Jaap Groeneveld, ik zal het wel vertellen, hoor, hou jij nu je mondje maar zoolang.”

Jaap Groeneveld ging erg mooi zitten en keek Meester

lachend aan. Hij had nog net even willen vertellen aan den jongen, die naast hem zat, dat zijn vader ook mee zou rijden. Hij, Jaap, mocht naast Vader op den bok zitten en als ze op den grooten weg waren, ménnen. Nou, dat kon hij al zoo goed, dat zouden de jongens morgen eens zien! Fijn! Jaap popelde om alles te vertellen, maar Meester legde den vinger op den mond.

„Ja, ik heb gelukkig boeren gevonden, die ons naar de haven willen rijden. Daar stappen we dan op de boot. Denk er morgen om, dat jullie bij de meesters en de juffrouw blijven en niet over de verschansing hangen. Stel je voor, dat er eens een in 't water viel. Dan zouden we 's avonds met één minder thuis komen, dan we weggegaan waren. Dat zou verschrikkelijk zijn, dus opgepast, altijd maar opletten, wat de meesters en de juffrouw morgen zullen zeggen.

Met de boot gaan we tot den Helder en daar loopen we netjes in de rij naar 't station.

We zoeken elk een plaatsje in den trein, dat wil zeggen, we krijgen drie coupé's, zoodat we bij elkaar kunnen zitten.

We sporen naar Amsterdam; gelukkig is de trein van zeven uur een sneltrein. Dan zijn we om negen uur in Amsterdam. We stappen op de tram, de electriche, jongens, daar hebben jullie zeker nog nooit ingezet. . . . O, jij wel, Jaap, nou dat ging fijn, hè? Ja. . . . jullie zien dan meteen wat van Amsterdam.

Dan komen we in Artis, daar is wat te zien, jongens! Ik vertel er nog niets van, dat zien jullie wel. In Artis is ook het Aquarium, dat bezien we dan ook.

Om twaalf uur eten we onze boterham. Die moeten jullie van huis meenemen, denk er om. En ook een jas of mantel, want als we terugkomen is 't koud op de boot. Mélk of ander drinken hoef je niet mee te nemen, dat koopen we in Amsterdam wel. . . . Weten jullie nu allemaal goed, waar je om denken moet? Mooi. Dus morgenochtend halfzes allemaal in school zijn. Dat is een vroegertje, hoor!

En nu. . . . aan 't werk, en je niet vergissen, door aan 't schoolreisje te denken!"

De jongens en meisjes bogen zich over hun werk. Maar

hunne gedachten vlogen naar mórgen, heerlijk toch, dat reisje. Nog één nachtje en dan was het zoo ver!

Ze hadden er een héél jaar voor gespaard en nu... nu zou het dan gebeuren, waar ze zoo naar verlangd hadden.

De school van Meester Ommen stond op het eiland Texel. De jongens en meisjes van Texel kwamen niet zoo vaak van het eiland af, want 't was nog een dure reis, eerst met de boot en dan met den trein. Maar nu... hoeral ze gingen naar Amsterdam!

En wat duurde die laatste schooldag lang! 't Was of er nooit een einde aan zou komen.

Eindelijk, daar luidde de bell „Viér uur,” en met een zucht van verlichting werden de boeken en schriften geborgen. Toen een vers gezongen. De schuifdeuren tusschen de drie lokalen werden opengeschoven en álle kinderen met de meesters en de juffrouw zongen blij en eerbiedig:

Geloofd zij God met diepst ontzag!
Hij overlaadt ons, dag aan dag,
Met zijne gunstbewijzen;
Die God is onze zaligheid!
Wie zou die hoogste Majesteit
Dan niet met eerbied prijzen?
Die God is ons een God van heil,
Hij schenkt uit goedheid, zonder peil,
Ons 't eeuwig, zalig leven;
Hij kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van den dood,
Volkomen uitkomst geven.

Toen dankte Meester. Hij vroeg den Heere of Hij hen wilde bewaren in den nacht, die komen zou en ook op den dag van het schoolreisje.

Netjes marcheerden ze naar buiten, de jongens en de meisjes, maar toen ze buiten de school waren — o wee, ze stórmden naar huis, zóó blij en opgewonden waren ze.

Alleen de kleinste jongens en meisjes keken niet zoo blij.

Zij waren nog te jong om mee te gaan, maar... over een week gingen ze uit rijden naar het dennenbosch en naar het strand met de groote zee, dat was toch ook wel fijn!

II.

Op reis.

De zon was nog maar even boven de kim, toen de boerderij begon te ontwaken.

Een haan stond op het hek zijn vleugels uit te klappen en kraaide luid, zoodat alle vogeltjes, die onder het rieten dak van Elzenhoeve sliepen, ontwaakten.

En de merel, die tusschen de bladeren van een kastanje geslapen had, vloog fluitend uit zijn schuilhoek en begon op een paal zijn morgenlied te kweelen.

De ooevaars klepperden op hun hooge standplaats, een wagenwiel bovenop het dak van de schuur.

De poes kwam terug van het nachtelijk jachtveld, waar ze op veldmuizen en jonge konijnen geloerd had en sprong op het vensterkozijn. In afwachting, dat de boer haar binnen zou laten, begon ze al knipoogend haar pootje te likken.

't Was een stralende morgen en de bloempjes in Jaap Groenevelts tuintje schudden de dauwdruppels van haar kopjes en hieven heur geurige kelkjes omhoog naar de warm koesterende zon.

Daar ging de schuurdeur open en kwam boer Groeneveld naar buiten.

Met de handen in de zakken, een pijp in den mond, keek hij eerst naar de lucht, toen naar den windwijzer, die pal naar het Oosten wees.

De poes sprong van het kozijn en schurkte langs de broekspijpen van den boer.

„Zoo poes, heb je dorst, kom maar mee.”

De boer ging naar binnen en in de keuken schonk de boerin koffie in kommen.

Jaap en Jan zaten al bij de tafel en Gijs, de knecht, stopte zijn pijpje.

„Julie hebben mooi weer op reis, jongens, maar 't kan warm worden. De wind is Oost.”

„Nou, dan komt er allicht geen regen,” zei Moe en pakte boterhammen in voor de beide jongens.

„Kom, Gijs, we gaan eerst melken, 't is nog vroeg. Jullie hadden nog wel een uurtje kunnen slapen, jongens.”

„O, ik was al een uur wakker,” riep Jan, „maar ik wachtte tot Vader er uit ging.”

Jan was een paar jaar jonger dan Jaap. Hij had een paar droomerige blauwe oogen en leek lang zoo sterk niet als Jaap, die breede schouders en sterke handen al had.

Jaap zou 't volgende voorjaar van school af om Vader te helpen in de boerderij. Jaap verlangde daarnaar, hij was met hart en ziel boer.

Maar Jan kon goed leeren en deed erg zijn best op school. Hij wilde graag schoolmeester worden. Vader wilde daar niet van hooren. „Boeren” is het beste vak, dat er is, zeide hij altijd.

Toen Gijs en Vader terugkwamen met de melk, was het ook tijd om in te spannen. Jaap haalde de Bruine uit het land en Gijs duwde den wagen uit de schuur.

Vader at onderhand gauw zijn boterham en ging daarna Gijs vertellen, wat hij dien morgen doen moest.

Toen stapten ze alle drie in den wagen. Moeder had Jaap en Jan geknuffeld, tot Vader riep: „Nou, nou, ze gaan niet voor veertien dagen op reis!”

„Zullen jullie voorzichtig en gehoorzaam zijn? En niet te dicht bij die wilde beesten komen?”

Moeder was een beetje ongerust. Ze had in de krant gelezen, dat een bruine beer den arm van een juffrouw had afgebeten. Daar griezelde ze toch zoo van; maar Vader lachte haar uit:

„Kom, kom, de jongens zullen hun armen niet tusschen de tralies steken. Die beesten zitten allemaal in ijzeren kooien.”

Daar rolde de wagen heen. „Hoeral!” riepen Jaap en Jan luid en Vader zwaaide met zijn hoed, net of Vader ook op reis mocht.

Voor de school was het een drukte van belang. De wagens reden allemaal achter elkaar en de paarden stonden

ongeduldig te stampen. Ze begrepen niets van al die kinderen en dat gejoel. Ze verlangden terug naar de wei en de geurige hooioppers.

„Nou, jongens, zitten jullie allemaal goed?” riep Meester, die van wagen tot wagen liep. „Mooi, dan gaan we, hoor, hou je vast, als de paarden aantrekken. . . .”

Meester liep op een drafje naar zijn eigen plaatsje en: „Hallo, hallé, vooruit! Daar gaan wel!”

Gewuif en geroep, handgeklap en gejubel, ratelend en hot-send over de ongelijke straatstenen rolden de wagens weg.

Meester zette een versje in, de jongens vielen in, de boeren zongen ook mee. De dorpelingen stonden te lachen en te roepen op de stoepen: „Goeie reis, hoor. Dáág! Groeten aan de ijsberen en de apen. Háahaha!”

Buiten het dorp begon het gezang eerst recht. Daar hóórde je beter, wat je zong, het ratelde niet zoo erg meer.

Voor ze het wisten, waren ze aan de haven, waar de bel van de stoomboot al weerklonk.

Statig voer het schip de haven uit. Uit den grooten schoorsteen wolkte een donkere rookpluim. Beneden dreunden de machines. De meeste kinderen waren nog nooit op een stoomboot geweest. Ze zaten dicht bij elkaar op de banken, onder de hoede van den Meester en de juffrouw. Met groote, verbaasde oogen keken ze naar al dat vreemde. Maar prachtig vonden ze het, dat varen op de groote, wijde zee. Een troep meeuwen vloog mee met het schip. De jongens wilden brood in het water gooien, maar Meester verbood het.

„Die meeuwen,” zei Meester, „azen op de visschen, die door den schroefslag van de boot lamgeslagen zijn en boven komen drijven.”

De jongens bogen zich gevaarlijk ver over de verschan-sing, om naar de meeuwen te kijken, die telkens in de golven doken.

„Laten we zingen, jongens,” zei Meester, om het troepje bij elkaar te houden. „Wie weet een mooi vers?”

„Scheepje onder Jezus' hoede,” zei een meisje met een lief, blij stemmetje.

„Ja, dat is goed," en Meester zette in.
Aardig klonk het gezang over het zacht kabbelende water. De andere reizigers kwamen aanloopen om te luisteren en klaptten in de handen, toen het lied uit was.

„Mooi zoo, jongens!" zeiden ze.

„Meester!" riep Jaap Groeneveld, „ik weet er nog één van de zee.... hoe is het ook weer.... „Roei, zeeman, roei naar de kust," staat er in.... Hoe begint het ook weer?"

„Licht straalt van verre," riepen anderen.

„Ja, kénnen jullie dat nog? Goed dan...."

En weer klonk het uit volle borst:

't Licht straalt van verre, zeeman,
Hulp is nabij,
Zie door de woeste baren,
't Land nadert gij.
Zwaar was uw lijden, zeeman,
Ver van het strand,
Veilig in de reddingsboot,
O, roei naar het land.

Roei naar het land, zeeman, roei naar het land,
Vrees voor geen golven, zeeman, roei, rep de hand!
Nu in de reddingsboot, o zeeman, wees gerust,
Haast u van 't gestrande wrak en roei naar de kust.

Wel drie coupletten kenden ze er van en na het zingen deelden de Meesters zuurtjes rond. „Voor je keel, zie je, jullie hebben zóó gezongen."

De haven kwam al in 't zicht. Ze hadden pas een half uur gevaren. Hun eiland konden ze nog zien liggen. „Daar is de toren van ons dorp," wees Meester nog. Maar nu keken ze vol aandacht naar de groote oorlogsschepen, die in de haven lagen. De boot liet een oorverdoovend gefluit hooren ten teeken, dat ze de haven binnenvoeren.

Netjes op rijen van drie liepen ze door de stad naar 't station. Er waren drie coupé's voor hen opengehouden en door een zijgang konden ze bij elkaar komen. De jassen

en pakjes werden in het net geborgen; dan hadden de kinderen de handen vrij, want het begon warm te worden.

Daar floot de trein al en voort ging het naar Amsterdam.

Ze vonden het heerlijk, zoo voort te snellen door de landen. Alles zagen ze voorbijglijden: Palen, huizen, kerken en boomen. Onbegrijpelijk vlug ging het. Zoo waren ze gauw in Amsterdam.

III.

Het Schrijverke.

Jaap en Jan Groeneveld zaten naast elkaar in de elektrische tram, die hen met de anderen naar Artis voerde.

Jaap praatte voortdurend. Hij was opgewonden door al het nieuwe en vreemde, dat aan zijn oogen voorbijging.

„Jan,” riep hij telkens, „kijk eens, wat een hooge huizen, kijk eens, daar gaat nog een tram. En wat een auto's, Jan, vin-je het niet prachtig hier? Dat moesten Vader en Moeder en Gijs eens zien!”

Jan knikte maar. Hij was een beetje verbijsterd door al het wonderlijke, dat met hem gebeurde. Een beetje angstig keken zijn groote, blauwe oogen, en in zijn vochtige, warme hand, die diep in zijn broekzak zat gedoken, knelde hij zijn beursje, waar Moeder twee fonkelnieuwe kwartjes in gedaan had.

Hij voelde zich zoo rijk met zijn blinkende zilverstukjes en hij was bang ze in die drukke, lawaaierige stad te verliezen.

De andere kinderen zaten ook te puffen van de warmte en ze verlangden naar het einddoel van hun reis. Ze hadden zoo'n dorst en Meester beloofde:

„Straks in Artis, onder de koele boomen, krijgen jullie limonade.”

„Hier moeten we er uit," waarschuwde Meester, en weldra stonden ze voor de poorten van Artis.

Ze trappelden van ongeduld, want ze hoorden al het schreeuwen van de vreemde, bonte vogels, „Kakatoe's en ara's," vertelde Meester.

De meeste kinderen hadden bij een koopvrouw apennootjes gekocht, om de dieren te voeren.

Krijschend staken de Papegaaien hun pooten als grijpvoeten uit en pelden met de groote, kromme snavels de lekkere nootjes.

„Daar zijn de Kameelen, jongens," zei Meester. „Die met één bult heet Dromedaris."

Verbaasd en opgetogen keken de kinderen naar de groote, hooge dieren, die langzaam naar het hek kwamen loopen en vervaarlijk gaapten. Ze lustten ook al apennooten. De

meisjes griezelden een beetje van die wonderlijke beesten. Maar ze zagen er toch goedig uit, die statige kameelen.

„Wat een rare schapen!" riepen de jongens, die de wollige Lama's voor zwarte schapen aanzagen. Ze hadden zulke lange halzen en leken ook wel op kameelen, maar ze waren veel kleiner.

Toen naar 't vogelhuis. Wat een getjilp en gepiep, gekrijsch en gekakel van al die kleurige vogels en vogeltjes. 't Leek wel of sommige vogels geverfd waren met de hardste kleuren, zóó vreemd bont waren ze.

„Meester, is dat nou écht?" riepen sommigen, die hun oogen niet konden gelooven.

„Já, wat mooi, hè jongens!" zei Meester. „Die vogels komen uit verre, warme landen. Maar we moeten voortmaken, er is zoo véél te zien. Nu naar de apen!"

„Ja, ja, de apen!" en vol ongeduld trippelden ze achter elkaar met de Meesters mee.

Ze gierden het uit van de pret om de malle grimassen van het apenvolk. „'t Zijn echte bedelaars, hoor,” zei Meester. De apen staken hun handen tusschen de tralies, om de nootjes te grijpen. Dan klommen ze vliegensvlug hoog in den boom, om ze te pellen en op te peuzelen. Ze lieten allermalste geluiden hooren en keken met de groote, ronde oogen naar de bewegingen van de kinderen.

„Pas op je pet, Jaap,” waarschuwde Meester, „die kleine aap daar loert er op. Als hij je pet te pakken krijgt, klimt hij er mee in 't topje van den boom en zet hem op z'n eigen kop.”

De kinderen lachten en hadden geen oogen genoeg om al die verschillende aapsoorten te zien. Heel kleintjes waren er nog. Die zaten als vogeltjes op een rijtje in den boom. Ook was er een moeder met een klein apenkindje, dat ze in haar ruige armen hield. Ze knorde tegen Jaap, die te dicht bij kwam. Maar het apenkind was nieuwsgierig en klom langs de tralies van de kooi naar boven. Moeder Aap keek het angstig na en dan weer naar Jaap, die haar een nootje toestak.

Meester moest wel twee keer roepen, vóór alle kinderen megingen naar de herten en den eendenvijver. Van daar

ging het naar de Bisons. Daar rook het net als in een koe-stal en de Bisons leken werkelijk wel op stieren met heel groote koppen. Er was een Bison met een pasgeboren kalfje. Amerika is het vaderland van den Bison, maar dit kalfje zou Amerika nooit zien. Het was in Artis geboren.

Toen naar de slangen en krokodillen. „Enge beesten, die slangen,” zeiden sommige kinderen. Ze lagen gekronkeld of opgerold in het water of waren in een boom geklommen. Sommigen geleken dood, zóó roerloos lagen ze, tot ze héél even den venijnigen kop opstaken en langzaam begonnen te schuifelen.

Jaap en Jan waren nog aan den ingang van het slangen-huis. Daar waren glazen bakken met water, waarin allerlei insecten zwommen. Ze bleven staan voor een glas, waarin zwarte torretjes ris-ras over het water scheerden. Het was alsof ze op het water liepen, vliegensvlug doorkruisten ze keer op keer het kleine oppervlak van het water.

„Kijk nou eens,” riep Jan, „die beesten loopen bij ons ook op 't water. . . . Jaap, weet je wel, in 't kikkerslootje achter den tuin. Kijk toch, wat vlug ze zijn!”

„O, dat zijn Schrijverkes,” wist Jaap. „Daar heeft Meester van verteld. Er staat in ons boek een vers over de Schrijverkes. Hè, kijk. . . . dáár staat het vers, née maar, 't is hetzelfde als bij ons in 't boek. Kijk nou, Jan!”

Ze lazen het vers, dat in een lijst gevat boven de Schrijverkes hing aan den muur. Jaap raffelde het vlug op, want hij kende het bijna uit het hoofd, zoo vaak had hij 't op school gelezen.

Jan luisterde toe en las mee, 't was mooi en een beetje vreemd, „'t is Vlaamsche taal,” zei Jaap wijs, „maar heb je 't nu gelezen?” en hij fluisterde in Jan's oor: „Ze schrijven op het water, zie je, ze schrijven den naam van God. . .”

Jan keek verbaasd naar Jaap. Toen naar de Schrijverkes, die wel op het water leken te schrijven, maar Jan kon het niet lezen, 't was dadelijk uit, wat ze schreven. Toen keek hij weer naar het vers op den muur en hij las de laatste regels:

„Wij schrijven, herschrijven en schrijven nõg,
den heiligen Name van God!“

Ja, daar stond het en met zijn droomerige blauwe oogen nu héél wijd open keek hij naar de vlugge, zwarte torretjes, die maar schreven en schreven. „Den Naam van God,“ dacht hij. Dat is wonderlijk, maar toch mooi, ja heel erg mooi, vond hij. En toen hij de valsche, kronkelende slangen zag, griezelde hij van afkeer. Neen, die Schrijverkes waren dan toch veel mooier. Hij zou thuis in 't kikkerslootje nog eens heel goed kijken, of hij niet nagaan kon, dat ze schreven den Naam van God.

„Maar Janneman,“ riep Meester, „wat kom jij achteraan. Kom gauw mee, we gaan naar de leeuwen en de tijgers en de wilde katten. Daar zijn katten zonder staart. Die worden zoo geboren. Ze komen heelemaal uit Zuid-Amerika. En dan krijgen we nog de olifanten en de giraffen, de roofvogels, het nijlpaard en de zeeleeuwen. . . . Ja, mannetje, we hebben lang nog niet alles gehad. Vin-je het erg mooi hier, Jan-pak-an?“

Meester tikte Jan even tegen de wang: „Nou, vin-je 't hier mooi?“

„Ja, Meester,“ zei Jan zacht en bedeesd en hij kleurde van plezier.

Maar ze werden toch wel een beetje moe van 't vele kijken en drentelen langs de beestenhokken. En ze hadden zoo'n ergen dorst. De zon brandde boven hunne hoofden en ze liepen moe en warm te sjouwen met de mantels en de jassen en de pakjes boterhammen.

„Ja, 't is tijd om een boterham te eten en dan krijgen jullie ook wat te drinken. Kom maar mee, dáár staan stoelen en banken bij een lange tafel. Daar gaan we zitten.“

Ze zaten heerlijk te rusten onder de boomen en straks. . . straks gingen ze de rest bekijken. O, wat hadden ze nu veel te vertellen aan Vader en Moeder en de kleintjes, die thuis moesten blijven.

Jan en Jaap zaten naast elkaar te eten. Jan stootte zijn

broertje aan: Zeg, heb jij dat boek thuis, van de Schrijverkes? Dat.... dat vind ik zoo mooi."

„Neen, 't is in school, maar 'k zal het voor je overschrijven, 't is een lang vers, hoor, erg lang, jôh...."

IV.

Jaaps opstel.

't Was héél stil in de hoogste klasse, de klas van Meester Ommen.

De meeste jongens zaten, gebogen over hun kladblaadjes, diep na te denken. Anderen waren al aan 't schrijven, maar hielden telkens op.

't Was ook zóó moeilijk. Meester had hun opgegeven een opstel te maken over hun reisje naar Artis en over alles wat ze daar gezien hadden. Nu, er was genoeg te vertellen, o, daar kon je wel een schrift mee volschrijven!

Maar Meester had dien middag nog een paar dingen er bij verteld, en dat moest er ook in staan, had Meester gezegd. En dat was moeilijk, nou!

Meester zat vóór de klasse aan een tafeltje hun taalwerk van dien morgen te corrigeeren.

Jaap Groeneveld zat al verwoed te schrijven. Hij wist nog best, wat Meester allemaal verteld had van die beesten. Waar ze gevangen waren en hoe ze zich voedden in de wildernis. En hoe ze vervoerd werden met de groote schepen naar Amsterdam en dan in Artis aankwamen. Dan waren ze eerst erg schuw en wilden haast niet eten en de leeuwen waren dan nog erg wild en brulden zoo luid. Of ze zaten stil in hun hoekje en kwamen daar niet uit, zelfs al bracht de oppasser groote stukken rauw vleesch. Maar als de menschen weg waren, slopen ze uit hun hoek en haalden gauw het vleesch.

Arme beesten toch, peinsde Jaap, zoo opgesloten te zitten, inplaats van te wonen in de wilde wouden van het warme land. Als hij de baas was van Artis, bracht hij al die beesten weer terug naar hun eigen land, ja, dat zou hij doen, hij, Jaap Groeneveld. Hij had zoo'n medelijden met die mooie, fiere leeuwen, die heen en weer liepen in de ijzeren kooien op de ruwe houten planken en nooit meer konden spelen tusschen de dikke boomen in de oerwouden of zich konden koesteren in de zon. Hij had zoo'n medelijden met dien krachtigen gestreepten tijger, die suf in een hoek zat en zich niet verroerde, wát er ook gebeurde. „Dat beest was pas twee weken in Artis,” zei de oppasser, „maar hij zal wel wennen; over een half jaar is hij Indië vergeten. Die tijger was op Java gevangen en naar Artis gevoerd.”

Maar ja, peinsde Jaap, 't was eigenlijk maar goed ook, dat die leeuwen en tijgers en beren niet meer losliepen, want ze waren toch gevaarlijk ook. Hu, hij ijsde er nog van, als hij dacht aan hun gebrul, toen de oppasser met vleesch aankwam. En hoe de leeuwen en tijgers als groote katten bliezen en grijsden, toen ze met d'r sterke klauwen en bekken het vleesch uit elkaar scheurden. Zóó deden ze ook in de wildernis en dan... met levende dieren, konijnen en herten. IJselijk toch; als je nu eens zoo'n beest tégenkwam, daar in Afrika. Nou, maar hij wist het nog niet, wat het beste was: ze in de wildernis te laten loopen of ze op te sluiten in een kooi.

Maar Meester had nog meer verteld. Van de dieren in het Paradijs. Tóén waren ze nog niet wild en wreed en verscheurend. Toen waren ze tam als een lam. Ze deden Adam en Eva geen kwaad. En later... had de Meester gezegd, op de Nieuwe Aarde, zouden de dieren ook geen kwaad meer doen. Dan kon een klein kind spelen met de grootste beesten. Er staat in den Bijbel, dat een kleine jongen de leeuwen en de wolven en de beren zal leiden. Jaap vond dat zoo prachtig, hij werd er warm van, als hij daaraan dacht. Dat een leeuw stroo eten zou als een os, nee maar, dat was prachtig, dan verscheurde zoo'n leeuw ook geen

konijnen meer en herten. Wat had Meester daar mooi van verteld, van die Nieuwe Aarde. Wat was het stil geweest in de klas. Meester had tranen in de oogen gehad. Hij verlangde naar dien tijd, had hij gezegd, want het was toch vreeselijk op deze aarde, waar de menschen en dieren elkaar zooveel kwaad deden.

Ja, het was wel moeilijk, dat allemaal op te schrijven in zijn opstel, móéijlijk was het wel, maar het was prachtig. Hij zou het thuis aan Moeder vertellen en aan Jan. Moeder zou het zoo mooi vinden, dat wist hij zeker. Moeder had ook gezegd, dat de Heere zoo groot en machtig was, Die al die dieren gemaakt had. De Heere had alles góéd gemaakt. Maar de zonde had menschen en dieren bedorven... o, wat was dat vreeselijk! Meester had ook verteld, dat de Heere in het begin alles geschapen had, de planten en de dieren en de menschen... alles had Hij gemaakt... O, hij, Jaap, had den Heere lief, hij bad elken dag en... en... hij zou probeeren niet meer zoo ondeugend te zijn en zoo driftig... hij wist het best... daar had Moeder verdriet van en Meester... maar ook de Heere...

Jaap boog diep over zijn opstel. Hij was nog geen twaalf jaar, maar hij wist toch goed, dat God in den hemel hem kende, hem zag, óveral, hem bewaarde in gevaar en hem liefhad. O, hij had den Heer ook lief... hij zou den Heer nooit meer vergeten... want het was toch wel eens gebeurd, dat hij vergat te bidden, of eerbiedig aan God te denken, als hij naar de Zondagsschool ging of in de kerk zat. Nee, hij was geen goeie jongen... hij was niet, zooals de Heer hem wilde zien, maar... o, hij wilde bidden... want God kon hem een beteren jongen maken en dan... dan zou hij komen in het Paradijs... later... later, zooals dat stond in den Bijbel...

Jaap begon weer te schrijven. Hij had roode wangen en zijn oogen blonken. Hij keek even naar Meester, die hun werk nazag. Zijn taalwerk ook, nou, daar zaten wel veel fouten in. Hij had vanmorgen maar wat gesuft onder de taalles en toen maar gauw zijn les afgeraffeld. Nee, die taalles was niet mooi geschreven, hij had er zijn best niet

op gedaan. En zijn taalschrift was pas nieuw, er stonden nog maar drie lessen in, erg mooi geschreven, en nu vanmorgen... die slordige les. Dat was jammer, Jaap had spijt, maar, nu was het te laat, zijn hééle schrift was bedorven door die ééne leelijke les, jammer....

Jaap ging nog beter zijn best doen. 't Moest een mooi opstel worden, en later ging hij 't in 't net overschrijven, erg mooi en langzaam. Ja, dat deed hij vast.

O ja, van de Schrijverkes zou hij ook in z'n opstel schrijven. Die schreven den naam van God, stond in het versje. Ja, dat vers, dat zou hij voor Jan overschrijven, hij zou het aan Meester vragen... of het mocht.

Meester stond op. „Ziezoo, nog vijf minuten, dan moet het opstel klaar zijn. Maak er dus maar een eind aan.”

Een zucht ging door de klas. Hè, ze waren nog lang niet klaar. Hoe kon je daar nu zoo gauw een eind aan maken?

Jaap repte zich geweldig. Hij wou dat nog éven opschrijven, van die visschen en schildpadden in het Aquarium. Dan was hij klaar. Maar niet té vlug, want Meester moest het goed kunnen lezen.

„Nét af,” zei Jaap met een voldaan rood gezicht, toen Meester de blaadjes ophaalde.

Den volgenden dag, tusschen twaalf en twee uur, moest Jaap de slordige taalles overschrijven. Toen vroeg hij meteen of hij daarna voor Jan het vers van het Schrijverke over mocht schrijven.

„Dat mag,” zei Meester, „maar 't is nog wat moeilijk te begrijpen voor Jan, hij zit pas in de vierde klas.”

„De laatste regels begrijpt hij al, Meester, hij zit elken dag bij de sloot naar de Schrijverkes te kijken of hij 't ook lezen kan, wat ze schrijven.” Jaap lachte en Meester streek hem over z'n krullebol.

Meester hield van Jaap Groeneveld. Die jongen had vanmorgen zóó zijn best gedaan en het opstel was ook héél mooi.

Jaap schreef met zijn mooiste schoonschrift het prachtige vers van Guido Gezelle:

HET SCHRIJVERKE.

O krinklende, winklende waterding,
 met 't zwarte kabotseken ¹⁾ aan,
 wat zie ik toch geren ²⁾ uw kopke flink
 al schrijven op 't waterke gaan!
 Gij leeft en gij roert en gij loopt zoo snel,
 al zie 'k u noch arrem ³⁾ noch been;
 gij wendt en gij weet uwen weg zoo wel,
 al zie 'k u geen ooge, geen één.
 Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
 Verklaar het en zeg het mij, toel
 Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
 dat nimmer van schrijven zijt moe?
 Gij loopt over 't spegelend ⁴⁾ water klaar,
 en 't water niet méér en verroert
 dan of het een gladdige windje waar,
 dat stille over 't waterke voert.
 O schrijverken, schrijverken, zegt mij dan
 met twintigen zijt gij en meer,
 en is er geen een die 't mij zeggen kan:
 wat schrijft en wat schrijft gij zoo zeer?
 Gij schrijft, en 't en staat in het water niet,
 gij schrijft, en 't is uit en 't is weg;
 geen Christen en weet er wat dat bediedt:
 och, schrijverke, zeg het mij, zeg!
 Zijn 't visselkes daar ge van schrijven moet?
 Zijn 't kruidekes daar ge van schrijft?
 Zijn 't keikes of bladtjes of blomkes zoet,
 of 't water, waarop dat ge drijft?
 Zijn 't vogelkes, kwietlende klachtgepiep,
 of is het het blauwe gewelf,
 dat onder en boven u blinkt, zoo diep,
 of is het u, schrijverken, zelf?
 En 't krinklende, winklende waterding,
 met 't zwarte kapoteken aan,

1) kabotseken = jasje 2) geren = gaarne

3) arrem = arm 4) spegelend = spiegelend

het stelde en het rechte zijn oorkes flink,
en 't bleef daar een stondeken staan:
„Wij schrijven," zoo sprak het, „al krinklen af
het gene onze Meester, weleer,
ons makend en leerend, te schrijven gaf:
één lesse, niet min nochte meer;
wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zoo bot?
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nóg,
den heiligen Name van God!"

V.

Van jutters en stroopers.

Dicht bij Elzenhoeve, de boerderij van Groeneveld, stond een dennenbosch. Achter dat bosch waren de duinen, maar je moest wel een half uur door de duinen loopen vóór je op het strand was met de bruisende zee er achter.

Op vrije middagen of in de vakantie speelden Jaap en Jan graag met buurjongens in het dennenbosch. Of ze gingen met een heelen troep jongens naar 't strand.

Op het strand was het altijd heerlijk, maar nu vonden de jongens het nóg mooier dan anders, want... er zat een schip op strand. Toen het in 't begin van den herfst zoo erg stormde, was het Duitsche schip Alesia, dat naar Hamburg moest, uit den koers geslagen en op 't Texelsche strand geraakt. Het zeewater stond toen zóó hoog op het strand, dat het schip bijna vlak tegen het duin terecht kwam.

Dat was in den nacht gebeurd en toen de storm beëindigde en het water lager werd, zat het schip op het droge strand.

De masten staken boven de duinen uit, zoodat men op Elzenhoeve het schip kon zien zitten en de heele buurt liep uit om naar de gestrande stoomboot te kijken.

De kapitein en de stuurman, de matrozen en de stokers en de andere mannen van het schip waren allemaal Duitschers en ze zaten nu vast op het Texelsche strand en konden niet naar huis gaan. Gelukkig zat het schip niet gevaarlijk, zoodat ze niet bang behoefden te zijn, dat de golven het schip zouden vernielen. Ze moesten wachten, dat het water weer eens hoog tegen de duinen kwam en dan zouden andere stoombooten het weer van het strand in de volle, diepe zee kunnen trekken.

Wanneer ze maar éven tijd hadden, liepen de jongens naar 't strand om de vreemde stoomboot te zien en de zeelui. Wat een hoog schip was het. Met een ladder klommen de zeelui op en af en zoo nu en dan mochten de jongens ook aan boord klimmen; dat was een feest. Alles mochten ze bekijken: De hutten van den kapitein en de stuurman. De eetkamer van de officieren en de verblijven van de matrozen en de stokers. Ze keken in de bunkers, waar de steenkolen geborgen waren. Ze zagen de geweldige stoommachine, die het schip moest voortbewegen, en de ankers, die werden uitgeworpen als het schip stil lag. Uren lang konden ze spelen aan boord van het gestrande schip, maar als ze te veel lawaai maakten of niet van de werktuigen af konden blijven, werden ze er af gejaagd. De vreemde matrozen riepen hen allerlei scheldwoorden na, waarvan ze niets verstonden, want het werd in 't Duitsch gezegd.

't Was op een Woensdagmiddag, dat Jaap en Jan weer bij het schip hadden gespeeld. Van allerlei ouden rommel, die rondom het schip lag, van plankjes en zeewier en kurken, ook helm en dorens uit de duinen, hadden ze een groot vuur gemaakt en van de matrozen hadden ze petroleum en lucifers gekregen, toen het vochtige hout niet al te gauw vlamvatte.

Nu zagen ze zoo zwart als Mooren van den rook en ze traptten het vuur uit, want ze moesten naar huis. Ze mochten

niet bij donker thuis komen, had Moeder gezegd en 't waren al korte dagen, nu in de maand November.

Ze klommen dus het duin op en volgden het slingerpaadje, dat door de duinen kronkelde naar het dennenbosch. Van daar liep een landweg naar Elzenhoeve.

De jongens stapten stevig achter elkaar langs het smalle paadje, terwijl helm en doornstruiken langs hun beenen schuurden, zóó smal was het paadje.

Toen ze de helft van den weg door het duin hadden afgelegd, kwamen ze bij een smal slootje, dat van het Noorden naar het Zuiden door de duinstrook van het eiland liep. Daar gingen de jongens even zitten om het zand uit de klompen te slaan.

„Hallo, Groenevelts, we gaan ook meel!” riepen een paar stemmen achter hen. De jongens sprongen op en zagen de jongens van Rijkers het duin afhollen.

Rijkers was een boerenarbeider, die aan den zoom van het bosch woonde. Wim en Freek Rijkers waren al jongens van zestien en zeventien jaar. In den zomer werkten ze op het land, maar 's winters, als ze geen werk konden krijgen, leefden ze van juten en stroopen op het strand en in de duinen.

Het waren een paar ruwe klanten. Om hun middel hadden ze een dik touw, om het strandhout bij elkaar te binden, als ze dat vonden. Op den rug een grooten zak, waarin ze flesschen, kurken en brandhout borgen.

Ze hadden nu ook een groote vracht op den rug en in de rechterhand een stevigen knuppel.

„Een goeie vangst vandaag,” zei Freek en zette den zwaren zak op den grond. Jaap en Jan keken nieuwsgierig toe en Freek haalde een groot konijn voor den dag.

„Nou, wat zeg je? Een vette, hè? Die heb ik daar achter dat duin eventjes geslagen. Ik zag hem tusschen de dorens zitten, jôh, en hij bleef zitten tot ik vlak bij hem was. Hij dacht zeker, dat ik hem niet zag. Maar toen hij weg wou springen, sloeg ik hem net nog even op zijn kop. Ráng, daar lag hij!”

Jaap en Jan keken naar het arme bebloede dier. Ja, 't

was wel fijn zoo'n konijn te vangen, maar om hem dood te slaan, nee, dat was griezelig. Die Wim en Freek waren echte stroopers, want het was verboden in het duin konijnen te slaan of te schieten; daar gaven de stroopers echter niets om.

Moeder had vaak gezegd: „Ik heb liever niet, dat jullie met die groote jongens van Rijkers spelen. Ze zijn zoo ruw, ze vloeken en ze liegen. Loop ze asjeblieft een beetje uit den weg.”

Maar nu kon dat moeilijk. Ze moesten denzelfden weg langs en ze vonden die wilde verhalen van Wim en Freek toch ook wel mooi. Die jongens dúrften toch wel veel en ze waren stérk ook, misschien wel de sterkste jongens van het eiland. Nou! Ze keken bijna met bewondering naar de breede schouders en de sterke handen van Wim en Freek.

„Ach, één konijntje is eigenlijk de moeite niet,” begon Freek weer en sloeg met zijn stok in de dorens, „nee, dan kun je ze 's nachts beter vangen. Ja,” zei hij nu met gedempte stem, alsof hij bang was, dat anderen het zouden hooren, „gisternacht hadden we er toch eventjes twintig. Twintig konijntjes, dat was nog eens de moeite, hè Wim?”

„Nou!” zei Wim en keek om zich heen, „jullie vertellen er niks van hoor, pas op, want als de politie het in de gaten krijgt. . . . Zeg, we gaan vannacht weer. 't Is nou net goed, géén lichte maan, een donkere lucht en een beetje wind. Hè Freek, vannacht om een uur of twaalf gaan we er op uit. . . . Maar jullie houwe je mond, hoor je, want anders. . . .” en Wim zwaaide geweldig met z'n knuppel.

„Vannácht?” vroegen Jaap en Jan met groote verwonderde oogen.

„Ja, jochie's, met den lichtbak, snappen jullie dat niet?”

„De lichtbak?”

„Ja, de lichtbak. Hebben jullie daar nou nog nooit van gehoord? Maar we zullen jullie de kunst maar niet leeren, anders kapen jullie straks de konijntjes nog voor onzen neus weg. . . . Hé, opschieten daar een beetje, 't wordt al schemerig,” en de jongens Rijkers zetten het op een loopen.

„Van je héla, hóla, houdt er den moed maar in,” zongen ze met hun luide, ruwe stemmen.

Ze liepen nu flink door en bereikten weldra het dennenschbosch.

Dáár konden ze weer naast elkaar loopen en Freek begon weer op gedempten toon:

„Zie je, we sparen voor een geweer. Dan hoef je niet zoo achter die konijnen te hollen. Als je goed mikken kunt... leg je ze neer op twintig meter afstand. Dát is nog eens je warel!”

„Kún jij dan met een geweer schieten?” vroeg Jaap, die buiten adem was van het luisteren naar die jongens, die alles durfden.

„Nou en óf,” snoefde Freek. „Laatst bij den boschwachter hebben we op een schijf geschoten met zijn jachtgeweer. En ik wón het nog van hem. Ik heb vaster hand, zie je,” en hij richtte z'n stok onder z'n oog, net als een geweer.

„'t Is goed, dat jullie geen geweer hebben,” zei de boschwachter, „want dan stroopten jullie mijn duinen en bosschen gauw leeg.”

„Ik lachte in mijn vuistje, ik dacht: wacht maar, baas, het zal niet lang meer duren. We kunnen nu al gauw een goed geweer koopen... Een goed geweer is duur! Nou, saluutjes hoor, we gaan hier langs,” en Wim en Freek liepen den weg op naar hun huis.

Jaap en Jan liepen eventjes stil door. Ze waren onder den indruk van de groote woorden van Wim en Freek.

„Als we nou móchten van Vader en Moeder, zou ik best met die jongens een keertje meewillen, jij?” vroeg Jaap.

Jan keek verbaasd zijn broertje aan. „Nee,” aarzelde hij, „ik zou toch niet durven... zoo in den nacht. En het mág ook niet... die arme beesten... Zag je die oogen van het doode konijn... het leek je nog wel áán te kijken,” griezelden Jan en hij rilde onder zijn winterjas.

„Ja, het was toch vreeselijk wreed,” dacht Jaap nu ook, maar met geweld schudde hij die bedenkingen van zich af: „Iedereen schoot toch op konijnen, dat was nou kinderachtig om het erg te vinden. Nee... het was te gek. En

dan in den nacht in de duinen met een lichtbak... hij zou eens aan Gijs vragen wat dat was, een lichtbak... wat avontuurlijk anders, net als in zoo'n struikrooversverhaal," vond Jaap.

Ze holden het erf op van Elzenhoeve en stonden al gauw in de keuken met hun zwarte gezichten en zwarte handen.

"O foeil!" riep Moeder, „wat zien jullie er uit... Jaap, Vader en Gijs zijn in den stal en of je wil helpen melken, want ze zijn wat laat."

"Dan straks maar wasschen," en Jaap liep naar den stal.

Daar zaten Vader en Gijs onder de koeien en hoorde je het spuiten van de melk in de emmers en het snuiven en zuchten van de beesten. 't Was lekker warm in den stal en Jaaps wangen begonnen te gloeien door zijn wandeling naar 't strand en de dampige warmte van het vee.

"Zat het schip er nog?" vroeg Gijs. „Hebben jullie nog wat gejut?" zei hij wat zachter, want hij wist wel, dat de boer niet van jutten en stroopen wilde hooren.

Jaap stapte bij Gijs op den stal.

"Zeg, die jongens van Rijkers waren ook in het duin. Ze hadden een konijn... en vannacht gaan ze met een... een lichtbak... heb jij dat ook wel eens gedaan?" fluisterde Jaap.

Gijs grinnikte. „Nou en óf," zei hij. „Toen ik nog bij Thomassen op de boerderij was... daar vlák aan het duin... nou. 'k Heb méér konijntjes gesnapt dan alle Rijkers bij elkaar ooit gevangen hebben. Ik heb thuis een geweer, een práchtgeweertje... nou, straks in de schuur vertel ik de rest wel... denk er om, je vader..."

Jaap ging nu ook melken. Toen hij z'n Vader van den stal zag stappen, sloeg hij z'n oogen neer. Hij durfde Vader plotseling niet aan te kijken. Hij wist... dat hij aan verkeerde dingen dacht... naar verkeerde dingen verlangde... ja, hij benijdde zelfs Wim en Freek en Gijs, die alles maar mochten en alles maar durfden, zonder last te hebben van... van die stem in zijn hart, die almaar er tegenin praatte: „Wéét je het dan niet meer... dat je den Heere niet meer zou vergeten, dat je een flinke, gehoor-

zame jongen wilde worden.... o Jaap, heb je wel één keertje aan den Heere gedacht vanmiddag, toen je zoo graag luisterde naar die ruwe jongens, die spóttten met den Heere en vlóéken. O Jaap, ben je dan vergeten: Gij zult niet stelen.... stroopen is óók stelen.... Gij zult niet be-geeren...." Hij, Jaap, begeerde immers de konijnen van den boschwachter, zelfs het geweer van Gijs, dàt zou hij dolgraag willen hebben....

Jaap melkte woest door. Zóó stevig kneep hij, dat de koe pijn had en met haar poot stampte. „Hei bok," schold hij en schopte met zijn grooten klomp tegen den poot van het dier, zooals hij Gijs vaak zag doen. Vroeger had hij dat altijd wreed gevonden.... werd hij nu ook al zoo.... wáár was zijn mooie gevoel voor dieren, dat hij had, toen hij zijn opstel schreef. Wat was er nu wáár van al die mooie dingen, die hij toen gedacht had en zich voorgenomen had te doen?

Jaap werd kwáád. Op zichzelf.... op de Rijkers.... op Gijs, op allemaal. Omdat hij nu niet meer gerúst was van binnen en niet meer gelúkkig....

VI.

Jaaps geweten.

Jan zat bij Moeder in de kamer en tuurde in 't lamplicht. Moeder keek hem een paar keer aan en glimlachte zacht voor zich heen.

Wat die jongen van haar toch een dreamer was. Wat zat hij nu weer te peinzen en vertellen deed hij niet, wat ze dien middag beleefd hadden. Maar toch een lieve jongen, haar Jan. Altijd zachtaardig en gewillig in huis. En op school nommer één, die Jan zou zeker nog eens een groot man worden, dominee of schoolmeester misschien, of advocaat. Ja, Jan moest studeeren later.

Jaap niet, Jaap was een echte boer, een flinke knecht

van zijn Vader. Nu zat hij op den stal te melken en straks hielp hij voeren. Nee, Jaap, die woelwater, kon niet op school blijven, die moest spitten en ploegen en achter de paarden en de koeien rennen.

„Hebben jullie plezier gehad?” vroeg Moeder, toen ze opstond om de boterhammen te snijden.

„Ja Moe.... we hadden een vuurtje, we kregen van de matrozen petroleum en lucifers....”

„Wat onverstandig van die zeelui,” vond Moeder, „ze zouden jullie leeren brandstichten. Wees toch voorzichtig met vuur! Kon dat schip niet in den brand vliegen....?”

„Nee Moe, 't is van ijzer,” lachte Jan. „En Moe, Wim en Freek Rijkers waren ook in 't duin.... ze hadden een konijn....”

Even hield Jan op met vertellen. Het schoot hem in de gedachten, dat Freek gezegd had: „Niks vertellen, hoor, aan niemand....”

Maar aan je moeder moest je toch alles vertellen, zei Meester altijd en Moeder had ook gezegd: „Nooit iets voor Vader en Moeder verzwijgen!”

Moeders gezicht betrok een beetje. Ze vond het niet prettig, dat haar jongens met die ruwe klanten speelden.

„Jan,” zei ze, „die Wim en Freek zijn geen échte, flinke jongens. Ik ben gisteren nog bij vrouw Rijkers geweest. Die is ziek en ze klaagde over haar jongens, die niets voor haar willen doen en maar onverschillig zitten te rooken of in den nacht juttten of stroopen. Ze geven ook geen geld aan hun moeder en ze vloeken en schelden als vrouw Rijkers om geld vraagt, want ze zijn zoo arm en Rijkers verdient niet zooveel. 't Is treurig, zooveel verdriet die jongens hun moeder aandoen. Ik heb liever niet, dat jullie met hen praat.”

„We konden er niets aan doen, Moeder, ze komen altijd bij ons en dan vertellen ze van konijnen schieten....”

„Maar liever niet naar ze luisteren, ze zouden jullie ook nog stroopers en dieven willen maken.”

Moeder Groeneveld wist niet, dat haar eigen Jaap met glinsterende oogen naar Gijs zat te luisteren en dat ze

samen plannen maakten om ook eens een nacht er op uit te gaan.

Ze waren in de schuur aan 't bieten snijden en Gijs vertelde:

„Ja jôh, daar bij Thomassen woon je vlak onder de duinen. En dan hoor je 's nachts de schoten knallen. Allemaal stroopers, want ná zonsondergang mag niet meer geschoten worden, staat in de wet. En als je dan op het duin klom, zag je overal lichten bewegen. Net zoeklichten, in alle richtingen doorkruisen ze het duin. Elken donkeren nacht in November en December gingen we er op uit met een lantaarn en een geweer. Die jongens van Rijkers zijn ook wel eens mee geweest, maar die sloegen met knuppels de konijnen dood. Ze hebben nog geen geweer.”

„Ze gaan er een koopen,” fluisterde Jaap en hij dacht: „Kon ik ook maar, hè. . . . wat zou ik graag eens mee willen, alléén maar om eens te zien.”

„O jôh, de politie zat ons zoo vaak op de hielen. De honden hebben m'n broekspijpen wel eens aan flarden gescheurd, maar ik gaf ze een flinken trap of een slag met den kolf van 't geweer, dat ze in het rond tolden en dan dropen ze vanzelf af. En de politie of de jachtopzieners, die kerels. . . . nou, ze konden ons nooit inhalen, want we liepen als hazen en dat in donker door kuilen en dorens. . . . och, och, wat hébben we wel gerénd om te ontkomen!

De boschwachter zei wel eens tegen Thomassen, dat de politie wel een paar zolen versleten had met het nazitten van Gijs en de Rijkers. Nou, ik wil het gelooven. . . .” en Gijs lachte van leedvermaak.

„Ja, je moet niet bang zijn en erg sterk,” begon Gijs weer, „want we kwamen vaak om vier uur 's morgens in huis sluipen en dan evengoed om vijf uur weer opstaan om te melken. Die Thomassen heeft wat vaak staan razen voor mijn bed.

„Heila, luie strooper, kom er uit!” en dan schudde hij me heen en weer tot het me duizelde. Ik zat soms onder de koe weer te slapen, ja, ja, dat was een leven. . . .

Zulk weertje als nu,” zei Gijs, door het kleine schuurraampje kijkend, waar telkens de flits van den vuurtoren

zichtbaar was, „dat is het beste. Erg donker en een beetje wind. Dan loop je al maar tegen den wind in, anders ruiken de konijnen je, voor je ze in de lamp hebt. O ja, je wou weten wat een lichtbak is? Nou, een gewone fietslantaarn, een flinke carbidlantaarn, zie je, ik heb een Solarbrander, die zijn reuzebest er voor. Dan bind je dekseltjes voor de zijlichtjes en laat de lamp op zijn sterkst branden. Daar trek je dan de duinen mee in en laat het licht langs den grond schijnen. Daar zoek je de duinen mee af. Zit er een konijntje te knabbelen, want ze zoeken meest 's nachts hun voedsel, en valt het scherpe licht in zijn oogen, dan blijft zoo'n beest verblind zitten en dan schiet je hem dood of je slaat met een stok.

O, we hebben er zoo wel eens dertig op één nacht geschoten en we kregen er vijftig cent per stuk voor van den Jood, dus reken maar uit.”

„Gijs,” fluisterde Jaap, „zouden wij samen niet eens kunnen gaan, jij het geweer en ik de lantaarn en den zak om de konijnen in te doen? Zeg, willen we dat eens doen, net of we groote jagers zijn?”

Jaap keek even om zich heen in de hooge, donkere schuur, waar alleen het licht van het lampje scheen op de witte muren en de bietenmachine en de schuine, stoffige balken boven hen.

„We sluipen dan, als Vader en Moeder en allemaal slapen, stilletjes naar buiten en laten de schuurdeur los. Dan kunnen we er ook weer in komen, hè Gijs, laten we dat doen, jij haalt dan morgen je geweer, hè, van je thuis.”

Gijs had er wel zin in. „Als je vader maar niks merkt, zie je, anders kost het mij m'n baantje, dat snap je.”

„Nee, nee, hij zal niks merken. Ken jij den weg in de duinen?”

„Zoo goed als hier in huis. Ik zou haast zeggen, ik ken iederen kuil en iederen duintop, ja, elk struikje weet ik te staan. Ik heb zóóveel in de duinen gezworven, maar jij, ken jij den weg en kun je hard loopen, want als we de politie achter ons krijgen. . . . Maar dan zorg je maar, dat je bij mij blijft, ik laat dan de lantaarn branden, dan kunnen we

de diepe kuilen beter zien, want als je komt te vallen, hebben ze je zoo."

Jaap huiverde van spanning en opwinding. Ja, het zou

gebeuren, hij zou óók eens zoo'n wonderlijken nacht in de duinen meemaken, dat was afgesproken.

Ze werden geroepen voor 't avondeten en toen ze klaar waren, haalden de jongens hun schoolwerk voor den dag.

Jaap had de kaart van de Alpen voor zich, maar leeren deed hij niet. Hij zat maar te droomen over zijn tocht in de duinen. Die Alpen lijken net duinen, dacht hij. Dan is dát het slootje en dát die groote kuil.... en dat....

Jan zat zachtjes zijn jaartallen te leeren. Hij kende ze nu al zonder haperen tot 1648. Fijn.

„Vader, wilt u ze even overhooren?” en Jan zeide op, als van een leien dakje ging het.

Jaap klapte z'n atlas dicht. „Zóó kan ik niet leeren,” zei hij boos. Gijs keek hem plagend aan en gaf hem een knip-oogje. Gijs wist wel, waarom Jaap niet leeren kon. De lichtbak spookte hem door het hoofd....

„'t Is ook bedtijd,” zei Moeder, „jullie zullen wel lekker slapen door de zeelucht.”

Een kwartiertje later lagen ze in bed. Jan sliep dadelijk, hij was moe van 't duinen klauteren.

Maar Jaaps hoofd gloeide. Hij kon niet slapen. Hij draaide zich om en om, vervelend, dat hij nu niet slapen kon, want morgenavond.... dan zou hij ook niet kunnen slapen, dan gingen ze er op uit. Práchtig toch! Zijn wangen gloeiden van geestdrift voor het fijne plan. Hij zou het graag aan Jan vertellen, maar die snurkte, die slaapmuts. En 't was maar beter ook, niets te vertellen, want die Jan, dat moederkindje, vertelde alles aan zijn moesje, dat hóórde zoo, zei Jan. Jaap lachte daarom, als je dertien jaar was, hoefde je heusch niet meer alles te vertellen, dacht hij.

't Werd al stiller in huis. Vader en Moeder en Gijs waren ook naar bed gegaan. 't Was pikdonker op hun kamertje, maar telkens viel een lichtstreep van den vuurtoren over het behang. Gelukkig, dacht Jaap, tóch een beetje licht.

Jaap was niet erg gerust. Zijn hart klopte zoo. Was hij nu báng, of kwam het omdat hij niet slapen kon? Wat akelig om hier zoo alleen wakker te liggen. Gijs sliep natuurlijk al lang in zijn bedstee in de schuur. Dat die Gijs niet bang was, daar alleen in die hooge, donkere schuur. Nou, hij zou 't niet durven, nee, hij lag hier toch fijn naast Jan.

Hij ging even zitten in bed. Hoorde hij daar niet wat?

„Ráng-ráng,” ging het telkens. „O, het rángen van de

koeien aan de haken. En dat stampen, dat doet Bles, gelukkig, dat hij het wist."

Jaap kroop weer diep onder dek. Het zweet stond op zijn voorhoofd en zijn handen waren klam. Hu, wat was alles griezelig, als je 's nachts niet slapen kon. Z'n hart klopte tegen zijn keel, leek het. Onder de dekens vouwde hij zijn handen. Hij zou bidden.... hij wilde den lieven Heer vragen....

Maar hij durfde niet.... want dat plan, dat mooie, wilde plan moest hij dan eerst loslaten.... maar dat kón hij niet. En bidden.... kon dan ook niet....

Eindelijk viel hij in een onrustigen slaap. Nu en dan kreunde hij en krampte zijn handen stijver in elkaar. Ook in zijn slaap was hij nog bang. Dat kwam omdat hij het kwaad in zijn hart had binnengelaten en zonder God den nacht was ingegaan.

VII.

De nachtelijke tocht.

„Jaap, Jaap,” fluisterde iemand in z'n oor en een hand schudde zijn arm heen en weer.

Langzaam deed hij zijn oogen open en keek verbaasd naar Gijs, die voor zijn bed stond. Hij had een oude, rafelige pet diep over de ooren getrokken, een touw om het middel, een zak op den rug, net als Freek en Wim. Maar Gijs had een lantaarn in de hand en toen hij beter keek, zag hij, dat Gijs ook een geweer op den schouder had.

„Ga je.... stroopen?” zei Jaap en ging in zijn bed zitten. „Waar heb je het geweer nu vandaan?”

„Van huis gehaald, maar kom er nu uit, als je mee wilt, anders wordt Jan nog wakker.”

Gijs liet het licht in Jaaps gezicht vallen en hij knipte met de oogen. Maar Jaap was nu heelemaal wakker; hij ging voorzichtig uit bed en hij kleepte zich aan.

Het was nacht en koud; rillend kroop Jaap in zijn jas.
„Hoe laat is het?” fluisterde hij.
„Eén uur,” zei Gijs, „kom gauw mee, maar zacht hoor,
voorbij het bed van je Vader en Moeder.”
Als twee dieven slopen ze door de kamers en toen achter
de koeien en paarden langs naar de schuur. Die schuurdeur
piepte zoo, als Vader nu maar niet wakker werd. . . .

„Die deur laten we openstaan,” zei Gijs, „dieven zijn er niet op Texel.”

„Geen dieven,” zei Jaap, „we zijn immers zelf dieven, wilddieven?”

„Zoo, denk je dat, dan was ik maar in mijn bed gebleven, als ik jou was.”

Gijs leek wel een beetje uit zijn humeur.

't Was pikdonker en Gijs had de lantaarn uitgedaan, zoolang ze nog niet in het duin waren. „Anders pakt de politie ons nog, vóór we in de duinen zijn.”

Ze waren al gauw in het dennenbosch. Daar was het nog veel donkerder. Maar Gijs wist goed den weg. Jaap liep vlak achter hem en soms kon hij Gijs niet onderscheiden, zóó donker was het.

„Páng, páng,” klonk het in de verte en de echo's in het bosch riepen: „Páng, páng.”

„Nog meer stroopers op de kust,” lachte Gijs.

Jaap lachte niet. Hij was bang. Hij vond den tocht lang zoo mooi niet als hij gedacht had. Hij had spijt, dat hij meegegaan was, maar alles was zoo vlug gegaan, dien nacht, hij begreep zelf niet, hoe het zoo gauw gebeurd was.

Nu waren ze al in de duinen. 't Was zooals Gijs verteld had; toen ze op een duin geklommen waren, zagen ze overal de lichten schijnen en voortsnellen door de vlakten tusschen de duinenreeksen.

„We loopen tot het slotje,” zei Gijs, „in dit deel zitten geen konijnen meer. We steken bij het slotje de lantaarn op.”

Jaap verlangde er naar, dat de lantaarn zou branden. Het was zoo koud en donker om hen heen en de gure zeewind sloeg hen in 't gezicht. Lag hij maar weer veilig bij Jan in bed, dacht hij. O, als Moeder toch eens wakker werd en in zijn bed keek. Wat zou ze schrikken. Ze zou denken, dat de roovers hem uit z'n bed hadden gestolen.

Jaap klappertandde van angst. Die knallende gewerschoten waren zoo vreeselijk en telkens zag hij in zijn gedachten zoo'n bloedend konijn neertuimelen. Net als dat doode konijn van Freek en Wim. Hij zag nog die ronde,

glazige oogen hem aanstaren. O nee, nee, het was vreeselijk om die onschuldige dieren dood te schieten. Hij wilde Gijs aan zijn mouw trekken en zeggen:

„Gijs, Gijs, ik doe het niet, ik ga terug,” maar Gijs liep zoo hard, hij kon hem haast niet bijhouden. En als . . . o, als nu de politie kwam en hem vastgreep in zijn nek. O, vreeselijk, hij zou nooit zoo hard kunnen loopen als Gijs en dan zou de politie hém grijpen en de woeste honden hém bijten en dan zouden ze hem naar zijn Vader sleuren en Vader zou uit bed springen en zou zijn jongen zien als een misdadiger in de handen van de politie, in het holst van den nacht.

„O nee, neel!” schreeuwde Jaap nu hardop, „Gijs, ik ga niet, ik wil naar huis. . . .”

„Wat voor gekheid is dat nu?” riep Gijs, die zich boos omkeerde. „Jij hebt het plan bedacht en nu moet je ook volhouden. Ik loop niet voor de grap uit mijn bed. Hier, houd mijn geweer vast, dan zal ik de lamp aansteken.”

O, wat klonk die stem van Gijs boos en hard. Gijs leek wel een vreemde. Jaap was haast bang van Gijs. En in de verte ruischte de zee, die zag nu zeker zwart in het donker. En op het strand lag het schip met de vreemde mannen, o, als die mannen nu maar niet in de duinen liepen. . . . En de wind ruischte klagend door 't helmgewas. In de verte hoorde hij den schreeuw van een zeevogel. Zijn hart stond haast stil van schrik, zoo griezellig klonk die kreet. Het geweer, dat hij voor Gijs vasthield, schudde heen en weer, zóó trilde en schokte Jaap. O, was hij maar nooit gegaan. . . .

„Hier, hou vast,” zei Gijs, die hem de brandende lantaarn gaf, „ik zal patronen op het geweer doen.”

Jaap nam de lantaarn. Gelukkig, nu was er tenminste licht. Hij bukte zich over de sloot en liet het licht in het water schijnen.

Wat zag hij daar nu. . . . droomde hij, of was het werkelijkheid. . . . in de sloot, daar waren de schrijverkes en rusteloos scheerden ze over het water, ris-ras door elkaar; ook in den nacht schreven ze op het water, al maar het-

zelfde.... o, Jaap wist het.... ze schreven den naam van God....

Hij nam de lantaarn dichter bij, om beter te kunnen kijken. Schreven ze nu.... of was het niet waar? Já, ja.... het was waar.... ze schreven, zooals in het versje stond... den naam van God....

Maar toen... toen begon Jaap naar beneden te glijden... hij wist niet, hoe het gebeurde.... maar hij gleed al dieper, ál dieper, o, help.... help, help, ik vál.... gilde hij. De lantaarn viel uit zijn handen, plons, in het water. De schrijverkes spatten alle kanten heen en hij, hij gleed maar en aan helm of hei kon hij zich niet meer vasthouden. „Gijs.... Gijs.... help me toch.... ik val....” hij hoorde Gijs heelemaal in de verte en.... de sloot was zoo diep. „O, help....” gilde hij nog eens en toen liet hij zich vallen in een peillooze ruimte....

Met een gil deed Jaap de oogen open en greep verbaasd om zich heen. Dáár.... lag Jan.... en hij.... hij lag ook in bed.... hij had gedróómd....

Met een trillenden zucht legde hij zijn gloeiend hoofd weer op het kussen en ademde diep op.

Dus het was een droom.... een droom, dat vreeselijke, dat hij doorgemaakt had. O, wat heerlijk, dat het niet waar was, o, wat benauwd was hij geweest en zijn keel deed zeer. In zijn slaap had hij zeker hard gegild.

Toen welden tranen op in zijn oogen. Hij was zoo dankbaar, dat alles maar gedroomd was en hij zoo veilig lag onder het dak van de Elzenhoeve.

Toen vouwde hij onder de dekens zijn handen en terwijl de tranen over zijn wangen dropen, zeide hij zacht:

„Lieve Heer, ik dank u, dat het niet waar is.... Ik zal nooit weer gaan stroopen, ik zal het tegen Gijs zeggen.... Lieve Heer, vergeef mij mijn zonden, geef mij een rein hart en breng ons bij U in het paradijs.... Lieve Heer, ik dank u.... ik ben zoo blij, dat het niet waar is....”

Toen legde hij zich neer tot slapen en al half in den droom zeide hij met een glimlach om den mond, maar nog met tranen op zijn wangen:

„De schrijverkes, ze schrijven den Naam van God. . . .”

En hij zag in zijn slaap weer het glimmende slotje met de rusteloos schrijvende diertjes. Maar er was geen schrik meer en angst in zijn hart, hij sliep rustig en tevreden tot den nieuwen, blijden morgen.

Jaap Groeneveld is nooit een strooper geworden en zijn leven lang hield hij van de schrijverkes, die hem leerden aan God te denken.
